

7:de årg.

”SVENSK.

BRANDKÄRSTIDNING”

FACKORGAN FÖR SVERIGES BRANDKÄRER

N:o 9

A.-B. Centraltryckeriet
Örebro 1916

Sept. 1916

Äges af:
**Svenska Brandmänna-
Förbundet**
Utkommer en gång i mån.

Redaktör och utgivare:
ARV. W. SVENSSON
ÖREBRO
Telefon 26

Prenumerationspris:
Kr. 2.75 för år. Lösn. 25 öre

Annonspriser:
I texten 1 kr., å andra platser
70 öre pr cm. och spalt

På semesterresa som stipendiat.

Undertecknad, som vid Svenska Brandmänna-förbundets senaste årsmöte i Västerås, af dess styrelse blef tillerkänd ett stipendium å 100 kr. för att resa ut och bese brandväsendet i Köpenhamn med flera städer, har nu fullbordat denna resa, och får härmed till styrelsen och förbundets öfriga medlemmar värdsamt aflämnas nedanstående reseberättelse:

Innan jag börjar denna, vill jag blott förutskicka den anmärkningen, att någon studieresa i egentlig mening blef det ju ej, därtill var tiden för kort och platserna, som besöktes för många. Det blef snarare då en blyxtturné. Även ber jag få påpeka, att jag är en skral reseskildrare, varför jag på förhand ber den ärade läsaren om benägenhet öfverseende i hvad som brister. Emellertid vill jag efter bästa förmåga söka skildra mina intryck från resan.

Jag hade förberett mig på denna resa genom fridagsbyten och dyl, så att jag nu disponerade öfver hela tjugu dagar. Sedan jag på Nordisk Resebyrå köpt rundresebiljett för hela resan afreste jag på morgonen den 27 juli från Göteborgs B. J. station med vestkustbanan och med Helsingborg som första mål. Som resällskap medföljde min 14-årig son, hvarför jag kommer

att använda pluralisformen i min berättelse. Snälltåget för oss snabbt genom leende, bördiga nejder, förbi de små Hallandsstäderna Kungsbacka, Varberg och Falkenberg, och vid 1-tiden närma vi oss Halmstad. Jag nämnde härofvän att Helsingborg var vårt första mål, så var nog meningen, men vid åsynen af Hallands hufvudstad beslöto vi oss för ett par timmars uppehåll i nämnda stad.

Vi stego alltså af tåget och togo raka vägen till brandstationen, d. v. s. så rakt denna kunde tagas. Vid framkomsten dit blefvo vi på det mest förekommande sätt mottagna af brandsergeant Brouzell, och med honom som ciceron togs en hastig öfverblick af brandstationen och brandredskapen. Halmstad har ännu ej skaffat sig brandbilar, men det är väl blott en tidsfråga när så sker. Af nyare redskap förfogar kåren öfver en 4 cylindrig motorspruta af Henrikssons fabrikat, som ger 1,000 m.-l. Dessutom finnes en Ludvigsbergs ångspruta, en redskapsvagn, en mek. stege (Nürnberg) af 21 m. höjd jämte åtskillig annan brandredskap.

Angående manskapets villkor så hade dessa fritt hvar 9:e dygn och 6 dygns semester, aflöningen tror jag var omkring 1,300, högsta, jämte

hyresbidrag och beklädnad. Här behöfves alltså en snar och kraftig uppryckning i detta senare hänseende. Men två timmar gå fort i godt sällskap, och sedan vi druckit kaffe i hr Brouzells vackra koloniträdgård var det tid att fortsätta den afbrutna resan, och snart för ånghästen oss åter söderut. De små städerna Laholm, Engelholm och den natursköna badorten Båstad passerades i en fart och vid half 4-tiden på e. m. stiga vi af i Helsingborg.

Nära intill järnvägsstationen ligger brandstationen, dit vi genast ställde färdan. Här pågick just då rengöring af fordon och materiel efter en både svår och farlig eldsvåda, som brandkåren nyss var hemkommen från, efter ett synnerligen vackert utfört släckningsarbete. Icke förty, blefvo vi på det mest hjärtliga sätt emottagna af Helsingborgs brandmän.

Men då man är ute och reser nöjer man sig ej med att blott titta på vackra brandredskap och andra fina saker, hur intressant detta än kan vara, magen vill även ha ett ord med i laget och det gäller nu först af allt att ställa honom tillfreds. Nå, detta var nu snart undanstökat, och vid 5-tiden voro vi åter på brandstationen.

Här togos vi nu om hand på bästa sätt, dels af brandsergeant Johansson och dels af brandkorpralerna Stenberg och Pettersson, vilka tilllade i att med största älskvärdhet visa oss omkring. Hr Stenberg, som även innehade en befattning i rådhuset (brandst. är delvis belägen i rådhuset) visade oss omkring här, och från dess höga torn fingo vi ta en öfverblick öfver staden och sundet på vars motsatta sida Helsingör och det ståtliga Kronoborgs slott synes. Därefter hade vi nöjet, att med sergeant Johansson som chaufför, få företa en åktur i brandkårens eleganta befälsbil. Först ställdes färdan ut till eldstället, som togs i skärskådande och hvarest man fick se hvilket vackert arbete kåren utfört, stadens tidningar hade också vackra loford öfver brandkåren. Sedan togs hemfärdan omkring norra delen af staden med en fart som kunde ha skrämt slag på en vanlig hyrverkschaufför.

Efter åkturen var herr Johansson nog vänlig att följa med på en promenad ut i staden, hvar-

vid vi fingo konstaterat att Helsingborg är en synnerligen vacker stad. Helsingborg har, som bekant, låtit bygga ny brandstation alldeles bredvid rådhuset. Angående denna samt materielen, ber jag att få hänvisa till artikeln "Helsingborgs brandkår" i n:r 7 af denna tidning där en utförlig beskrifning är införd. Löne- och fritidsförhållandena äro nog här som på de flesta platser i dessa bistra tider i behof af förbättring.

Emellertid lider det mot kvällen, och som vi ej tänka stanna öfver natt, så taga vi ett hjärtligt farväl af våra vänliga värdar samt gå efter vederbörlig tullvisitation ombord på ångfärjan Öresund, för att fortsätta till vårt broderland, Danmark.

Om en kort stund lägger färjan till vid den lilla danska staden Helsingör, där vi dock ej stannade utan fortsatte med snälltåget direkt till Köpenhamn, dit vi anlände kl. 11 på kvällen efter en nog så trötsam, men särdeles angenäm och intressant dag. Vi fingo lätt nog ett bra logi vid rådhusplatsen och det dröjde ej länge förr än vi voro i säng och sofvo gott efter resans första dag.

Följande dag uppsöktes hufvudbrandstationen, hvarest vi blefvo ytterst vänligt mottagna och visade omkring i de olika lokalerna af sprøjteförer Trosborg. Egendomligt nog har Köpenhamns stad ännu ej utrustat sin brandkår med bilar, utan användas där forfarande hästar. Dock finnas å hufvudstationen tvenne befälsbilar och en större engelsk motorspruta på omkring 100 hkr. och med en kapacitet af 2,000 m.-l. Denna senare utgår dock ej i första utryckningen utom vid storbränder samt till vissa platser i staden. Stegar af den typ, som förut använts i Göteborg, ("Danska stegen") finnes å de flesta stationer, men stå dock merendels i reserv. I allmänhet så användes Nürnbeargsstegar, hvilka resas och fällas genom kolsyretryck. Jag blef i tillfälle att se båda sortens stegar vid en takbrand vid Griffenbergsgade å Norrebro. Dessutom finnes naturligtvis ångsprutor och materialvagnar i rätt stort antal, utrustade med mycket praktisk materiel, som dock i mängd och mycket skiljer sig från hvad vi äro vana att se här i Sverige. Af slangar användes nästan uteslutande gummerad sådan.

Att i detalj beskriva den mängd af olika brandmateriel, som man får se vid en sådan resa, låter sig knappast göra. Dels skulle tidningens utrymme bli för hårdt anlitat, och dels bli besöken å de olika platserna i regel för korta för att något sådant skall medhinnas. Jag kan dock ej underlåta att omnämna en i mitt tycke synnerligen treflig och praktisk slangvättningsapparat, som finnes å Köpenhamns hufvudbrandstation. Tvänne gummivalisar mata fram slangens ur vattnekaret, hvarvid slangens samtidsigt borstas å båda sidor och sköljes samt upphissas i tornet. Appa-

FOTOGRAFIER

och vykort af brandstationer och brandredskap, såväl äldre som nyare mottages med tacksamhet af samlare. Vyer från Stockholms brandväsende sändes i utbyte. Adr. "Samlare", denna tidnings exp. Örebro.

raten drages af en motor och hela slangtvätten kan skötas af ett par man. En sådan borde finnas å hvarje större brandstation.

Utom hufvudst. besökte vi ytterligare tvenne stationer, Brønhojs, längst ut på Norrebro, en tämligen ny, synnerligen praktiskt inredd station, med ett vackert läge, helt invuxen i blommor och grönt, samt Tolledvæjens brandst., där jag hade nöjet sammanträffa med ordf. eller formanden i "Brandfolkens organisation" herr Ipsen, med hvilken jag förut brevexladt, och blev jag mycket hjärtligt mottagen, det blefvo vi för öfrigt hvart vi kommo. Materialen här är ungefär som å hufvudstationen fastän i något mindre skala om jag så får säga.

Angående personalen fick jag det intrycket, att Köpenhamns styrande väl vårdar sig om densamma, och gör långt mera i det hänseendet än hvad fallet är i våra svenska städer, där det tyvärr på många ställen brister åtskilligt angående omsorgen om det lefvande materialet. Men kanske beror det ytterst på oss själva att få förbättringar till stånd. Större intresse för och större anslutning till förbundet och tidskriften tror jag skulle vara ett stort steg i rätt riktning. Att i fritidsförhållande t. ex. komma så långt som köpenhamnarne — 24 timmar vakt och 24 tim. fri, — det stöter kanske på svårigheter att få genomfört, men afsevärda förbättringar kunna vi svenska brandmän få genomförda blott vi stå eniga och arbeta vaket och målmedvetet.

Städer och samhällen förlora ej på att ge sina brandmän och öfriga funktionärer goda framtidsmöjligheter. Ty en person, han må vara brandman eller något annat, som ser att hans arbetsgivare vårdar sig om honom och ger honom goda lönevillkor, som göra att han kan lefva utan allt för stora brödbekymmer, han bemödar sig då säkert att bättre sköta sin anställning, hvarigenom yrket höjes, till vinst och fromma för alla parter.

I Köpenhamn äro de flesta af stadens funktionärer anslutna till ett och samma förbund. Det tyckes gå bra där, hur det skulle gå här i vårt land är svårt att säga. Det danska folklyonet är helt olika vårt, gemyt och tjenstvillighet tycktes mig vara ett genomgående drag, åtminstone i hufvudstaden. Utan att på något sätt vilja nedsätta vårt eget land eller folk, tror jag dock att svenskarna ha en hel del att lära af bröderna å hinsidan sundet, ifråga om uppträdande ute å gatorna. Det är sällsynt att se en berusad på gatan. (Vi sågo en på tre dagar, lördag, söndag och måddag). Något sådant är otänkbart, åtminstone i Gbg. Äfven slipper man höra detta rysliga svärjande i alla gathörn, ehuru stor frihet tycks råda i mångt och mycket. Jag vet nog att man både svärjer och dricker i Danmark, men det är mera omärkligt, det göres ej så rent af demonstrativt

som seden är hos oss, och därför stötes både ögat och örat mindre.

Nu har jag kommit på sidan om mitt ämne, men det må väl förlätas en brandman, om han ej alltid kan underlåta att hysa intresse äfven för hvad som rör sig ute i lefvande lifvet. Nu skola vi emellertid söka ta fatt i den tappade träden. På måndags e. m. lämnade vi "Kongens by" och reste med ångaren "Malmö" öfver till Malmö, Skånes hufvudstad. Vårt besök i denna stad blef ej långt, vi anlände dit kl. 5 e. m. och afreste tidigt följande morgon. På e. m. besökte vi brandstationen, där vi blefvo ytterst vänligt mottagna af brandmästarne Ohlsson och Gustafsson, som visade oss omkring därstädes. Af brandfordon finnes redan en bil å 60 hkr. (Scania Vabis) med pump och mek. stege. Dessutom finnes två praktiga ångsprutor, en Nürnbergsstege och en kolsyrespruta, som dock ej användes till utryckning numera. Ståtliga hästar finnas här som öfverallt i det rika Skåne. Malmö har blifvit en storstad, som består sig med ej mindre än tre brandstationer. Vi besökte dock ej mer än hufvudstationen.

Manskapets löneförhållanden lyckades jag ej få reda på, men fridagssystemet är där som på de flesta ställen i behof af förändring till det bättre.

Vårt besök här blef, som sagt, rätt kort, vi skiljdes snart från våra välvilliga ciceroner och efter att som hastigast ha tittat på staden gingo vi snart till vila för att nästa morgon resa norrut med första tåg.

Dagen blef varm och snälltåget för oss med stor hastighet fram, först öfver Skånes feta slätter, förbi den gamla lärdomsstenen Lund och de

Sörbandslådor

Från 3:— till 35:— kr.

SJUKVÅRDS- OCH FÖRBANDSARTIKLAR GUMMIVAROR

m. m., m. m.

köpas bäst och billigast från

Fritz Svensson,

Drottningg. 34 ÖREBRO Rikstel. 1689

Henrikssons prisbel. motorsprutor

Försäljas genom
ALLMÄNNA BRANDREDSKAPSAFFÄREN
E. BERGSTRÖM & Co. STOCKHOLM K.
 Telegramadress: "Ideal". Rikstelefon 2258.

HENRIKSSONS BRANDSLÄCKARE RAPID & PUMP-RAPID

samt Brandsläckaren n:o 76, modell 1914, 12 liter. Ny för året.

Samtliga godkända af Tarifföreningen.

Pump-Rapid

Försäljas genom
HUGO KNOCHENHAUER, Stockholm.

Telegramadress: Knochenhauer. Rikstelefon 57 99.

HENRIKSSONS ^{Prisbelönta} Handkraftsprutor

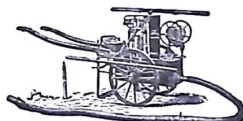
försäljas genom

Hrr Järn- & Redskapshandlare

samt i parti från fabriken.

A.-B. S. HENRIKSSON Sprutfabrik,
 och Mekaniska Verkstad. **STOCKHOLM 4.**

Rikstelefon
6 053

Telegraf-adr.:
Sprutbolaget

nya städerna Eslöf och Hesselholm, sedan genom Smålands mörka skogar och glittrande vackra leende nejder med dess vackra byar och rika blomstrande sambällen för att äntligen vid tvåtiden på e. m. stanna vid den gamla medeltidsstaden Linköping, biskop Brasks forna biskopssäte, numera residensstad och äfven, eller kanske hufvudsakligen, militärstad. Vi stiga af tåget och bege oss ut i den ljusa vackra staden, upp till den nybyggda vackra brandstationen, som har ett präktigt läge på höjden ofvanför residenset, strax till vänster är ett ståtligt vattentorn uppfört.

Brandmästare Wahlström, en gammal bekant sen yngre dagar, mottog oss älskvärt och förekommande, och visade oss omkring i den nya präktiga stationen. Här fanns mycket att se, två präktiga 60 hkr. bilar, den ena med en 1,500 m.-l. pump och mek. stege samt en ångspruta och åtskilligt med äldre, men dock fullgodt material. En stor rymlig gård med en trädgårdsanläggning i smått, bersäer och utställda soffor till personalens trefnad, bekväma bostäder inom stationen för både underbefäl och manskap, med badrum, torkrum och öfriga bekvämligheter. Vidare

finnes trelliga manskapslogement med dörrar till glidstänger, som föra ur rummet direkt ned i spruthuset. Stationen är nyligen tagen i bruk och är nog Sveriges modernaste och trefligaste brandstation. I brandm. Wahlströms angenäma sällskap går tiden fort och snart är det tid att ge sig af, hvilket vi äfven gjorde sedan vi druckit kaffe hos herr V.

Därefter togs en öfverblick öfver staden, bl. a. besågo vi den ståtliga domkyrkan, byggd på 1,100-talet, en af Sveriges vackraste domkyrkor, inrymande många gamla minnen och härliga konstverk från medeltiden.

Följande morgon afreste vi med första tåg till Norrköping, Sveriges fjärde och Östergötlands största stad, dit vi ankommo vid 9-tiden på f. m.

Vid framkomsten till denna stad blefvo vi synnerligen väl mottagna af en gammal ungdomsvän till mig, inte brandman, utan "civil". Men civilt folk äro äfven människor, och isynnerhet handlande Hedlund visade sig vara det i hög grad, ty vi fingo bo bra och äta mycket gott och ha det trevligt på alla sätt. Och vid vår afresa glömde han bort att ta betalning. Sådana vänner är det gott att träffa på när man är ute och reser,

isynnerhet mot slutet när plånboken börjar att bli tunn. Hotellvärdarna glömma minsann ej bort räkningen de.

Som vi bodde bakom brandstationen på Hospitalgatan, (dra nu för all del inga dåliga slutsatser af gatunamnet) så var det endast att smita om hörnet, och det gjorde vi äfven fortast möjligt.

Här, som på andra "brandställen" blefvo vi väl emottagna, först af brandlöjtnant Velinder, som sedan rekommenderade oss till sergeant Valander, som därefter tog oss under sitt synnerliga hägn. Norrk. har tre präktiga brandbilar med fullt modern utrustning, en "Dürkopp" och två Scania Vabis förutom en mängd andra präktiga fordon, däribland ej mindre än fyra ångsprutor, stege och redskapsvagn m. m.

Stationen har ett bra läge ungefär mitt i staden, en stor rymlig gård, där i olika byggnader inrymts befäls- och underbefälsbostäder, telegraf- och verkstadsrum, stallar och spruthus med trefliga manskaplogement rakt öfver det senare. Löneförhållandena fälde nog äfven här vid att förbättras en smula. Angående fritiden hette det hvar fjärde dygn, hvilket var sanning med modifikation, ty på denna fritid skulle åtskilliga arbeten utföras, hvilket gör fritiden mera illusorisk.

På torsdagen var sergeant Valander nog vänlig att följa med på en tur genom Holmens och Gryts storartade fabriker, Norrköping är som bekant en fabriksstad, hvilket dock ej märks så mycket, då de flesta fabrikererna sammanförts på en enda plats, den s. k. Holmen i Motala Ström. Anläggningarna här uppe äro mer än storslagna, äfven finnas mycket goda eldsläckningsanordningar, hvilket nog äfven är behöfligt. Här äro således installerade två st. präktiga motorpumpverk, som hvardera lämna 2,000 m.-l. Dessa pumpverk skötes af brandkårens folk. Herr V. är just den som har tillsynen öfver dem. Dessutom finnes rätt så mycket slang samt en hel mängd af präktig släckningsmateriel för öfrigt.

Vi hade nöjet att med herr V. och ingenjör Risberg som förare få företaga en vandring genom de olika fabrikererna och följa tillverkningen i dess olika skeden, en synnerlig intressant vandring, kan jag försäkra. Här uppe råder ett brusande lif. Motala Ström bildar här flera fall, hvilkas kraft de olika industrierna tagit i bruk. Forsens dån, de olika motorernas buller och väfstolars och öfriga maskiners larm blandar sig till en musik, som nästan gör den ovane besökaren döf, äfven inne i fabrikererna råder ett förskräckligt larm och slammer. Men storslaget är det, och man upphör ej att förvånas öfver det mänskliga snille, som åstadkommit allt detta, liksom man ej heller kan låta bli att ha medkänsla med de människor som ständigt måste vistas i detta larm och väsen — kanhända de finna det mindre intressant!

Allting har ju ett slut, och så var det äfven här. Soart äro vi åter på brandstationen, och sedan vi en stund gästat i V:s hem, var det att säga farväl till vår vänlige ciceron och tänka på något annat. De två kvällar vi voro i staden tillbragte vi i vår värds herr H:s sällskap i ett gästvänligt hem i staden. Jag fick det intrycket att Norrköping är en treflig stad, samt att de ha synnerligen god mat där. När vi på fredagsmorgonen afreste så lämnade jag också som en skyldig artighetstribut min nya hatt darsammastädes. Detta var nu förstas rent af ofrivilligt, ty det var egentligen vinden, som tog den af mig och förde den tillbaka till staden när tåget väl kommit i gång; så att jag hade nöjet att resa barhuvad till Katrineholm. Men, något för något, hattmakarne ska' äfven lefva.

Nästa stad som besöktes var Örebro, dit vi anlände på fredagsmiddagen.

I denna vackra stad bor denna tidnings redaktör hr Arv. Svensson, tillika sergeant i Örebro brandkår. Vi hade nöjet att få bli gäster i hans trefna hem under vår vistelse i staden, och de brandmän, som känna hr S. och hans älskvärda fru veta då att det inte gick någon nöd på oss. Hos fru Arv. Svensson mär man godt, det kan jag intyga.

Först skulle nu brandväsendet skärskådas, hvilket vi äfven gjorde. Örebro har ännu ej skaffat sig brandbilar, men ämnar göra det med det första, en är visst redan beställd. För öfrigt finnes här mycket god och bra brandredskap, två redskapsvagnar, i Sundsvallsstege, tre ångsprutor m. m.

I herr Svenssons sällskap företogs så en promenad i den gamla minnesrika staden. Här finnes många intressanta minnen från Engelbrekts, fogdarnes, Olaus och Laurentius Petri dagar. Som ciceron var hr S. idealisk, han är äfven infödd örebroare och han är som ett lefvande lexikon, jag tror han vet när hvardanta hus i staden bygges. I sådant sällskap är det ett nöje att bese städer, men, som jag förut framhållit, tiden går fort i godt sällskap och snart är tid att tänka på resan. Sedan vi intagit en stadig supé, som vi gjorde all heder at få vi säga farväl åt vårt vänliga värdfolk och till hela brandkåren, och vill jag härmed till alla uttala ett hjärtligt tack för all visad vänlighet mot oss resenärer. Vid midnatt sitta vi åter på tåget. Vi ha nu hunnit till den 5 aug. och nu lyckades vi ej uppspara någon brandstation förr än den 15 aug. då vi gästade den stora staden Borås. Hvad jag gjorde under mellantiden hör inte hit, det blir en annan historia, som Kipling säger. Alltnog! Jag var hos min familj på landet, körde hö, metade kräftor och latade mig för resten.

Den 15 aug. Nu var det snart slut på friheten, den 16 borde jag vara i tjänst. Hemfärden togs, som förut antytts öfver Borås. Här blefvo vi ytterst vänligt och gästvälligt mottagna af brandman E. Svärd, som bjöd på middag m. m. och blef vår ciceron den e. m. vi voro i staden.

Borås brandkår har heller ej öfvergått till bil-drift, men förslag om fullständig automobilisering af kåren lär ligga färdigt, så här som på andra ställen är det väl endast en tidsfråga när så sker. Vi blefvo mycket väl emottagna på brandstationen af öbm. Sundkvist, brandm. Rosengren och hela kåren f. ö. Angående brandredskapen så finnes här rätt bra sådan, mek. stege, handkraftsspruta, redskapsvagn, 2 ångsprutor m. m. Borås är som bekant en typisk fabriksstad, och jättehöga skorstenar peka öfverallt mot skyn. För öfrigt finnas många vackra färtier i Borås. Vi besågo staden rätt grundligt i herr Svärds sällskap, och sedan vi i hans trefliga hem druckit kaffe afreste vi till vårt gamla bekanta Göteborg, dit vi anlände kl. 10 på kvällen, välbehållna och i god kondition efter en treflig och omväxlande rundresa i vårt vackra land.

Härmed ber jag att få uttala mitt hjärtliga tack till brandmän af alla grader i de städer vi gästade för all den stora vänlighet, som kommit oss till del hvarvt vi kommit. Det är ett sant nöje att komma ut och träffa kolleger när man blir så hjärtligt mottagen öfverallt utan undantag. Öfverallt har jag fått goda intryck. Men jag vill dock ha sagt, att en snar och kraftig uppryckning och förbättring af såväl löne- som fritidsförhållandena öfverallt är af nöden.

Till sist ber jag, att till Svenska Brandmannaförbundet, och särskilt till dess styrelse, få på detta sätt uttala mitt varma, djupt kända tack, för att jag genom den fick tillfälle att företaga denna högeligen intressanta resa. Och jag vill rikta en entrogen uppmärksamhet till alla Sveriges brandmän:

Anslut er till förbundet! Stöd tidskriften!
Högaktningfullt
L. Aug. Thornblad.

Platssökande.

En 28 år gammal brandman med 7 års praktik i tjensten önskar ombyte av plats nu eller framdeles.

Svar emotses tacksamt till "Intresserad",
Svensk Brandkårs-Tidning f. v. b.

Automobilmotorns smörjning.

För att fastställa den rätta smörjoljan för en automobilmotor fordras vetenskapliga undersökningar och framför allt stor praktisk erfarenhet.

Dessa erfarenheter kunna erhållas genom att noggrant studera hvarje i marknaden förefintligt automobilfabrikats smörjningsanordningar. För en sådan undersökning kommer särskildt i betraktande maskinens konstruktion, 2- eller 4-takt, cylindrar-nes anordning och utförande, ventilernas konstruktion och läge, smörjningssystem, antal kolfringar och deras utförande, kolvens glapprum, lagrens kondition, kylningssystem, varfantal och klimatiska förhållanden.

Cylindersmörjning.

Den riktiga oljan för en automobilmotor är:

1. En olja med största smörjvärde,
2. En olja, hvars konsistens och förhållande till rådande olika temperaturer är lämplig för de olika smörjningsmetoderna.
3. En olja, hvars konsistens och motståndsförmåga mot upphettning är tillräcklig för att bilda ett oljeskikt mellan de mot hvarandra glidands ytorna och förhindra gasförlust under arbets- och kompressionslaget.

Om en olja med för lågt smörjvärde användes, så uppkommer stor friktion mellan kolven och cylinderväggarna. I detta fall har det för smörjningen nödvändiga oljeskiktet mellan kol- och cylinderväggen fattats. Följden blir vidare att kolbringarna starkt nöta på cylinderväggen och lätt kunna sönderbrytas. Sönderbrutna kolfringar repa cylinderväggen, låta ej och därpå beror den ofvannämnda gasförlusten.

Mineraloljor äro kemiska föreningar mellan kol och väte. Genom en särskild fabriktionsprocess aflägsnas kolet till en viss grad och alla främmande kroppar fullständigt. Kolet, hvilket befin-ner sig i kemisk förening med andra substanser, får vid raffineringen ej helt aflägsnas, då därigenom oljans karaktär så ändras sig, att den blir oduglig för smörjändamål.

Vid för riklig smörjning och samtidigt ofullständig förbränning genom förlit syre i gasblandningen uppstår en återstod af oförbränd kol. Oljor, som innehålla mycket kol och särskildt oljor, som innehålla mycket kol och särskildt oljor, hvilka ej behandlats i syfte att moderera kolhalten, måste naturligtvis bilda en betydligt större återstod.

För riklig smörjning och närvaron af oförbrända kolrester kan ofsedt den rikliga smörjningen orsaka störningar i tändningen och t. o. m. åstadkomma att kolven fastnar.

En lättflytande olja med för låg viskositet bildar ett otillräckligt lager mellan kolf och cylindervägg, samtidigt som en tjock olja med för stor viskositet ej hastigt nog sprider sig öfver de mot hvarandra glidande ytorna. Den sistnämnda oljegenheten gör sig särskildt märkbar vid starten, då oljan ännu befinner sig i kallt tillstånd.

I båda fallen äger en otillräcklig smörjning rum, kolfven tätar ej, gaser gå förbi kolfven under kompressions- och arbetsslaget, hvarigenom en kraftförlust uppstår.

Lagersmörjning.

Motorlagren äro till form och storlek mycket olika utförda. Smörjningen äger rum på mycket olika sätt.

Då samma olja användes för smörjning af såväl cylindern som lagren, måste man vid val af den riktiga oljan för lagersmörjning ta i betraktande såväl cylinderns smörjning som också lagrens beskaffenhet, om de äro bra inpassade eller redan slitne.

För bra inpassade lager, hvilka smörjas under tryck, använder man bäst en tunn event. en medeltjock olja, då pumpen trycker oljan mellan de glidande ytorna. Nötta lager fordra en tjock olja. Lagerytornas större mellanrum utfyllas genom densamma och därigenom hindras lagret att glappa.

Användningen af en olja, hvars kvalitet är underhållig, hämnar sig genom stark afnötning i ram-, vef- och kolfstaplager.

Allt för stor afnötning i ram- och vefstaklager orsakas af:

1. En olja af låg kvalitet.
2. En för tunn olja.
3. En olja, som är för tjock att nå fram till alla friktionsytor.
4. En olja, som är olämplig för det använda smörjningssystemet.

Afnötningen tillkännagives genom ett doft knackande ljud för hvarje hvarf axeln gör.

Kanntappen slites af samma orsak. Dess läge inuti den upphettade kannan och lagrets ringa rörelse på detta ställe gör att här fordras en olja som hastigt sprider sig men ändå bildar ett lämpligt skikt mellan tappen och lagret. Afnötning af tappen ger sig tillkänna genom en klar metallisk knackning.

Inverkan af värmen i vefhuset på oljan.

Cirkulationssystemet för smörjningen, som är användt på de flesta moderna bilar, håller oljan i en reservoar i botten af vefhuset. Oljan utsättes hela tiden för värmen i vefhuset och, då alla oljor minska i viskositet vid upphettning, är det nödvändigt att välja en olja, som har tillräcklig

tjocklek för att, sedan den blifvit uppvärmd i vefhuset, fortfarande uppfylla alla smörjningsfordringar och fullkomligt täta kannan.

I en luftkyld motor, där cylinderväggarnas temperatur är mycket högre än en vattenkyld sådan, fordras en fin, tjock olja.

Smörjning under vintern.

En oljas värde för vinterbruk bestämmes ej nödvändigtvis af dess fryspunkt, d. v. s. af dess förmåga att rinna fritt vid låg temperatur.

Oljor med låg fryspunkt erfordras endast i det fall tillförselrören äro utsatta för låg temperatur, såsom om själftryck- eller stänksmörjning användes.

För att bestämma den rätta oljan för vinterbruk måste motoras konstruktion och smörjningsanordningar vara bestämmande.

TIDAHOLM'S
NYA
LAST- och BRANDKÅRS-
AUTOMOBILER

NY, ÖVERLÄGSEN KONSTRUKTION.
DRIFTSÄKER. EKONOMISK.

GENERALAGENTER:

CRONSTEDT, KASTENGREN & CO

(Sv. Bussar, Mercedes Automobilagenter)
BIRGERJÄRLSGATAN 6, STOCKHOLM.

ALLA SLAG AV AVTOTILLBEMOR...

I de fall t. ex. då matarrören äro så anordnade, att de upphettas af motorn, behöfves naturligtvis ej en olja med låg fryspunkt.

En olja kan motstå låg temperatur, men ändock ej vara lämplig. Faktum är att många sådana oljor sakna de rätta smörjningsegenskaperna. Den rätta oljan för vinterbruk måste naturligtvis äfven uppfylla de fordringar som ofvan angifvits under rubrikerna Cylindersmörjning och Lagersmörjning.

Kol- och sotbildning.

Det som benämnes kol- och sotbildning på kannan, i cylindrarne, på ventiler och tändstift uppkommer af följande orsaker:

Ofullständig förbränning. Vanligen orsakad af orätt blandning af bensin och luft beroende på dåligt justerad karburator, men kan också uppstå genom orätt justerade ventiler och olämplig brännolja, om ljuddämparen är igenstoppad eller afloppet är minskadt genom för små aflöpsventiler.

Orätt eller dålig tändning. Magnetafbrytaren, som åstadkommer gnistan, skall vara justerad att tända den komprimerade gasblandningen när kannan är i rätt läge i kompressionsslaget. I annat fall blir förbränningen ofullständig och kol bildas.

Landsvägsdamm och dylikt. Damm och smuts drages genom karburatorns luftintag in i cylindern och bildar en massa, till hvilken bvarje öfverskott af smörjolja genast adderar sig. Sot och kol härörande från ofullständig förbränning har nu nägoning att fästa sig fast vid. Efter någon tid har afsättningen ökats så mycket, att förtändning äger rum, beroende på glödande kolrester. Resultatet blir att motorn knackar. Ventilensätena blifva täckta med beck och stänga härigenom ej riktigt med resultat att kraft förloras.

För mycket olja. Om kol bildats efter användning af en omsorgsfullt vald förstklassig olja, beror detta på att oljan passerat kannringarne och förbränts på kannans topp. Detta kan orsakas af dåligt passande kannringar, stina cylindrar mata-de med för stort oljetryck, abnorm tillförsel till kannntappen vid fulltrycksystem eller för hög oljenivå vid stänksmörjning.

Olika smörjolja afsätta kol af olika slag. Vid val af en automobilmotorolja är användningen af en olja af hög kvalitet och rätt viskositet en mycket viktig faktor.

Rökigt aflöpp. En svart rök tillkännager ofullständig förbränning. En blå rök att smörjolja arbetat sig in i förbränningsrummet och därstädes förbränts.

Felaktig ventillyftning och orätt tändning, resulterande i ofullständig förbränning, tillåter anhopning af oljrester på kannans öfre del. När maskinen arbetar med gasen nästan afstängd som t. ex. när vagnen går nedför en backe eller om

vagnen står men motorn arbetar, uppstår ett partiellt vakuum i cylindrarne, särskildt om hög kompression förefinnes, och detta vakuum suger oljan upp förbi kannringarne.

Otvivelaktigt angiver blå rök, efter sedan en vagn gått utför en backe eller stått stilla med arbetande motor, förbränd olja beroende på ofvan angifva orsaker. Resultatet blir kolbildning i kompressionsrummet.

För stor kol- och sotbildning i cylindrarne förorsakar, att kannringarne fastna i sina spår och detta resulterar i en abnorm nötning af kannan, kannringarne och cylindrarne samt förlust af kraft. Afsättningar på ventilensätena hindra dessa att stänga ordentligt och härigenom förloras också kraft.

En aflöpsventil, som ej stänger ordentligt, förorsakar icke endast kraftförlust genom förlust af kompression utan åstadkommer också att kannan vid sin nedgång suger in i cylindern partiklar af ofullständigt förbrända gaser från aflöpsröret.

Förtändning. Då kolafsättningen inuti kompressionsrummet blifva glödande antända de den komprimerade gasblandningen, innan förbränningen är afsedd att äga rum med tillhjälp af den elektriska gnistan. Detta kallas förtändning.

Resultatet af denna oregelbundna explosion är en stor påkänning på kannan, då den går upp mot cylindrerlocket.

Detta tryck emot kannan öfvervinnes endast genom svänghulets lefvande kraft. Lagren påfrestas ofantligt och i sämsta fall kan hela motorn bli förstörd.

(Ur "Ingenjören".)

A. E. Zetterholm.

ALLMÄNNA BRANDREDSKAPSÄFFÄREN

E. Bergström & Comp.
Scheelegatan 22

STOCKHOLM

Speciellaffär för
BRANDMATERIEL

Guldmedalj Stockholm 1897.
Högsta pris Stadsdiplom
i Gefle 1901. Berlin 1901.

Frivilliga brandkårens årsmöte.

Svenska riksförbundet af frivilliga brandkårer höll 12 och 13 aug. årsmöte i Jönköping. Af styrelseberättelsen för 1915 framgick att de frivilliga brandkårenna vid årets början utgjorde 94. Under året ha ytterligare 41 tillkommit. Medlemsantalet var vid årets början 5,008 aktiva samt 6,340 understödjande, och vid årets slut respektive 6,439 och 8,021.

Det anmälades att försäkringsbolaget Ocean skänkt 2,000 kr. för organiserandet af frivilliga brandkårer vid fiskelägena i Bohuslän.

Vid det allmänna mötet, som öppnades af förbundets vice ordförande major Gabrielsson, Malmö, höll försäkringsinspektör V. Graneli föredrag om Bergenbranden. Direktör P. Tollin, Linköping, inledde en diskussion om den nyttillkomna mönsterbrandordningens lämplighet. Efter en timmes diskussion uppdrogs åt styrelsen att verkställa utredning i frågan.

Efter förhandlingarnas slut den 12 afreste deltagarna till Huskvarna. Den 13 äsågs en uppvisning af Jönköpings brandkår, hvarefter man företog en utflykt till Visingsö.

Eldsvådor.

En fasansfull brandolycka,

härvid fyra människolif under de mest uppskåkande omständigheter kvalfullt gingo till spillo, inträffade den 25 sept. i Karlsborg. I en därstädes belägen villa, bebodd af kapten C. G. Killander med familj, skulle på morgonen nämnda dag kokerskan göra upp eld i köksspiseln samt slog för att underlätta antändningen fotogen öfver elden. Den eldfångda vätskan blossade emellertid upp med explosionsartad våldsamhet och de frambrytande lågorna antände kokerskans kläder. Den olyckliga förlorade härvid fullständigt besinningen och störtade med kläderna i låga samt medtagande fotogenkannan, hvars uttrinnande innehåll gaf ytterligare spridning åt elden, genom våningen. In i sängkammaren i hopp att här finna hjälp. Kapten. Killander skyndade henne äfven behjärtat till undsättning, sökande slita af henne de brinnande klädesplaggen. Under tiden kilade fru Killander in i barnkammaren för att bringa familjens här varande tre minderåriga barn hjälp. Med två af barnen sökte hon komma ut ur den brinnande byggnaden, men torde, förlamad af den kväfvande röken, hafva saknat kraft att öppna

den stängda förstugudörren, innanför hvilken hennes och barnens förkolnade lik sedan påträffades. Det tredje barnet, en liten flicka, räddades af barnjungfrun, hvilken med den lilla på armen hoppade ut genom ett fönster. Under tiden hade kapten Killander, obyggligt bränd å händer och ansikte under sina ansträngningar att rädda den i lågor stående kokerskan sett sig nödsakad att införa den omhvärfvande elden lämna den räddningslöst förlorade åt hennes hemska öde för att i sista ögonblicket söka sin egen räddning genom ett språng ut genom ett fönster. Utkommen erhöill han af barnjungfrun meddelande, att hon räddat den minsta flickan och att fru Killander tagit hand om de båda äldre så att de nu voro i säkerhet allesamma. I tro att så verkligen var förhållandet begaf sig kapten K. bort för att få sina svåra brännskador omsedda men nåddes af olycksbudet, att ingen sett till hans hustru och de två äldsta barnen samt skyndade tillbaka till brandstället, där dock nu elden fullbordat sitt verk. En tredje tjänarinna som hade sin sofplats i öfra våningen lyckades i sista stund rusa ned för trappan och ut i det fria. Den fruktansvärda händelsen har i det samhälle, där den timat, väckt skräckfylld sorg liksom underrättelsen om densamma öfver hela vårt land mottagits med den djupaste medkänsla.

Branden i Nashville Tennessee den 22 mars 1916.

Eldens ursprung och spridning.

Elden uppstod af okänd anledning i Seagraves & Cos hyfferi den 22 mars 1916 c. 11,45 f. m., och växte snart till en eldsvåda, som bortsopade praktiskt taget alla byggnader, hvilka lågo i dess väg, på en sträcka af 3,6 km. med en bredd varierande mellan ett och två kvarter.

Branden försiggick i två från hvarandra skilda zoner med ett inbördes afstånd af 550 meter. Elden förstörde c:a 648 byggnader hufvudsakligen

Vid Karlstads stads brandkår

finnas fyra befattningar såsom brandmän till ansökan lediga.

Underrättelse om tjänstgöringsförhållanden och aflöningsförmåner lämnas af brandmästare G. A. Welin, adr. Karlstad.

Karlstad den 12 september 1916.

Brandchefen.

boningshus, af följande konstruktion: resvirke med spåntak, 159; resvirke med hårdt tak, 180; tegel med spåntak, 1; tegel med hårdt tak, 79; stall, garage och uthus af resvirke 229.

Arealen af det brunna distriktet är c:a 26 har. Branden var under kontroll efter 4 $\frac{3}{4}$ timma. Byggnaden, där elden började, var ett litet en-vånings järnbeklädt hus, hvilket användes såsom hyfleri. Hyfleriet hade icke varit i drift på branddagen, och den enda personen, som befann sig där — ägaren — satt på sitt kontor, beläget i husets främre del. Då elden upptäcktes, stod husets hela bakre del i ljusan låga. Denna del användes till plankhyfleri, och hade en stor del spånor och affall samlat å golvet; det påstas, att ingen eld- eller uppvärmningsinrättning förefanns i denna del af huset.

Då brandkåren anlände, hade lägorna redan slagit genom hela huset samt hoppat öfver en 18,3 meter bred gata och antändt boningshus 33,5 meter österut. Elden gynnades af en västlig vind med en hastighet af 19,5 m. pr sek., som ökades till 22,7 m. pr sek. kl. 12,30 e. m.

Kort efter det eldsvådan började, spridde elden sig till 33 stycken resvirkesbyggnader på ett avstånd af 33,5 till 35 m. sydost om hyfleriet; 18 af dessa hus hade spåntak. *Spåntakets eldfarlighet visas här tydligare än vid något annat tillfälle.*

Vid pass kl. 12,20 e. m. lyckades brandkåren bli herre öfver elden i det första distriktet, men genom att vindens styrka tilltog fördes brinnande spånor c:a 550 meter öfver en öppen plats, därvid antändande hus med spåntak vid Main- och Howertongatorna med det resultat, att den tätast bebyggda och värdefullaste delen av staden nedbrann.

Vid denna andra eldsvåda utkallades hela brandkåren, om 120 man, och var det första gången i stadens historia som alla dess brandrekskap samtidigt kom till användning.

Efter det eldsvådan vidtagit i denna andra zon, var det svårt att förutse dess troliga riktning.

TILL SALU.

10 par nya

Slangkopplingar "REKORD"

76 mm., Billmans patent, finnes till salu för kr. 19:50 pr par.

Brandstationen, Luleå.

K. A. Hedström.

Som sagdt uppstod denna andra eldsvåda genom att spåntak funnos i hvardera stadsdelen, ehuru eldens spridande icke h. o. h. kan påbörjas "hotande risker", ity att vindkasterna på sina ställen förde bränder förbi resvirkeshus med spåntak, samt antände stenhus längre bort. På flera ställen befunnos resvirkeshus oskadade, medan stenhus på mindre än 2 meters afstånd voro nedbrunna.

Två viktiga faktorer, hvilka bidrogo till eldsvådans snabba spridande, voro den starka blåsten och resvirkeshusen utan stenfot. Denna sorts byggnader voro de förhärskande på de ställen, där branden begynte i hvardera zonen, och blefvo lätt eldens byte.

De flesta gatorna i den brunna delen äro c:a 15 $\frac{1}{4}$ m. breda; en gata är 30 $\frac{1}{2}$ m. Brandkåren försökte fatta position vid gatorna och där koncentrera ansträngningarna, men den starka blåsten sönderstöt vattenstrålarna. I vissa delar af det förödda området kunde man se ett hus falla eld samtidigt öfverallt; så stark var hettan. Brinnande gräs antände äfven många hus, både inom och utom den egentliga brandzonen.

Denna brand satte troligen ett rekord vis å sin utbredning af eld, ity att elden gick framåt med en hastighet af 12,8 m. pr min. och förstörde mera än två hus pr minut.

Släckningsförloppet.

Brandkårens journal visar, att det första alarmet gafs kl. 11,49 f. m. från skåpet n:r 76 vid hörnet af Oldham- och Norra första gatan. Kompanierna 1, 2, 3, 4, 9, 10 och vagnskompanierna 1 och foro genast ut med 6 ångsprutor, 2 kombinerade automobilsprutor, två vattentorn och 4 slangkärror samt med 1,520 m. slaug. Alla dessa apparater bragtes genast i verksamhet.

Efter det elden visat sig osläckbar i den första zonen och bränder flugit öfver till den andra zonen, försökte man få hela brandkåren utkallad från skåpet n:r 65, men trädarna hade fallit ned och måste man därför sända en man c:a 540 m. söderut till hörnet af Woodland- och Norra andra gatorna, hvarifrån hela brandkåren utkallades kl. 12 middag.

Meteorologiska anstaltens journal visar, att regn icke hade fallit på flere dygn och att på branddagen en nordvästlig storm rädde med en vindhastighet af 29,4 m. pr sek. kl. 10,39 f. m. och 19,5 m. pr sek. då eldsvådan började; senare, kl. 12,30 e. m. var den 22,6 m. pr sek. Mellan kl. 2 och 4 e. m. d. v. s. under värsta branden var vindhastigheten 21,3 m. pr sek. Temperaturen var vid middagstiden 20 gr. C, men föll till c:a 9 gr. C. kl. 4 e. m. — På grund af den starka hettan, som drefs med vinden åt sydost, var det

omöjligt för brandkåren att göra något annat än att hindra branden att spridas åt nordost och sydväst. Då man tar vindens stora hastighet i betraktande samt ser, att den brunna delen är relativt smal, inser man det berättigade i detta förhållande.

Såsom ett exempel på den starka hettan kan nämnas, att ångsprutan Ahrens nr 5, som var i gång vid hörnet af Main- & sjätte gatorna, icke hann bortflyttas utan förstördes af eld, som kastades 52 m. snedt öfver gatan från ett brinnande hus.

Brandkåren hade också svårigheter att bekämpa i form af nedfallande högspränningsledning (2,300 volt) äfvensom spärvägsmatareledningen (500 volt), ty alla stolpar brunno ned. Så dödade t. ex. en invalid, som skulle föras ur ett hus, ögonblickligen af en nedfallande tråd. Detta var dock det enda dödsfallet, som förorsakades af branden. Två brandsoldater skadades, lyckligtvis icke farligt.

Ungefär 475 meter sprutslang förstördes, och bereddades brandkåren däraf extra svårigheter, då ny slang skulle tillkopplas. Det är omöjligt att precisera antalet strålar pr kvarter, ehuru brandchefen och hans assistent säga, att 30 strålar och 14 sprutor voro i gång undereldens värsta framfart.

Vattentillgången.

Vatten togs i den första brandzonen från ett 12 tums rör i Norra första gatan, hvilket rör är förbundet medels ett 6 tums rör med det 12 tums vattenrör, som är lagdt i Wordland gatan. Brandposttrycket är i detta distrikt 6,6 kg./cm.² Tolf tums brandposter voro tillgängliga och var trycket tillräckligt utan tillbjälp af ångsprutor. Prof, som nyligen gjorts inom tre kvarter från den första brandzonen, visade ett tryck af 5 kg./cm.², då 17,525 min. l. togs ur ledningen.

Vatten erhöles i den andra brandzonen från ett nät af 6 tums rör som matas af 12 tums rör i Woodland- och Fatherland-gatorna. Dessa två 12-tums rör matas i sin tur af ett 24 tums och ett 12 tums rör, sammanbundna med hufvudrören på västra sidan af floden. Den andra brandzonen är högre belägen än den första, och trycket med stängda brandposter varierar mellan 3 och 5 kg./cm.².

I kampen mot elden i närheten af Woodland- och Fatherlandgatorna mellan de två 12-tumsrören kunde brandkåren med fördel använda brandpoststrålar, men efter det alla ångsprutor kommo till användning, blef trycket för lågt för dessa strålar.

Den enda manometern i det brunna distriktet fanns i andra våningen af styrelsemedlemmens i vattenverket Elliotts bostad vid 712 Russel gatan, och visade denna under den värsta branden kl. 2,30 e. m. intet tryck. Normalt visar den ca

3,5 kg./cm.². De olika ångsprutornas maskinister sade, att de i hela området norr om Shelby Artern erbölla tillräckligt vatten, samt att manometern på pumpens tillöpsrör visade nästan noll. Söder om samma gata öfvergafs användningen af brandpoststrålar helt och hållet och vattentillgången var otillräcklig på de högre belägna ställena.

Vattenverket varskoddes genast vid eldens utbrott att vara på sin vakt, och uppdelades därför alla pannor samt uppvärmdes alla reservpumpar.

Då elden först bröt ut, var vattenborgen, som rymmer 178,000 m.³, något så när full och kl. 4 hade pumpen kunnat höja vattenståndet med 5 cm., ehuru vatten togs både till brandsläckning och husbehof. Ventilen på hufvudtryckledningen, 36 tum i diameter, är i vanliga fall något strypt för att reglera trycket, men öppnades h. o. h. under branden till motverkande af tryckfall.

Konklusioner.

Hufvudläxan af denna brand, som ödelade största delen af östra Nashvilles bostadskvarter, är den, att om detta slags brandkatastrofer skola undvikas i de amerikanska städerna, så måste man eliminera eller förbättra ett byggnadsätt, som så att säga inbjuder till dylika katastrofer.

Lätt resvirkeskonstruktion och spåntak voro utan tvifvel orsaken till, att elden utbröt i det andra distriktet. Möjligheten till förminskning af risker af lätt brännbar konstruktion i städer och köpingar ligger uteslutande i händerna på lagstiftarne, hvilka hafva att sörja för medborgarnes bästa och säkerhet, och skulle den allmänna opinionen tvifvelsutan med glädje hälsa en lag, som förbjuder spåntak samt uppmuntrar en byggnadstyp, hvilken står såväl mot eld som tidens tand.

Dyrtidstillägg.

Örebro brandkår har från och med 1 april 1916 erhållit ett dyrtidstillägg af 150 kr. pr år hvilket utbetalas kvartalsvis.

Svensk Gymnastiktidnings stipendier för kvinnliga Gymnastikdirektörer

sökas hos stipendienämnden, adress Kapten J. G. Thulin, Lund, det för 1916 före 15 Okt. och det för 1917 före 25 Nov. innevarande år. Stipendierna, hvardera å 300 kr., hvilka ställts till förfogande af en anonym gifvare, afse att gynna fortsatt utbildning i friskgymnastik och förutsätta en studietid af minst tre veckor å tid och plats där skolgymnastik pågår, inom eller utom Sverige. Bestämningarna för stipendierna finnas införda i Aug.—Sept. häftet af Svensk Gymnastiktidning.

En varning.

Med anledning af en eldsvåda som den 30 September uppstod i en uthusbyggnad till Alingsås prästgård har Alingsås Tidning under ofvanstående rubrik sökt påvisa en del vanskligheter som vidlåder vattentillgången vid eldsläckning. Tidningen skriver:

"Vid eldsvådan å prästgården sistl. lördag stod man inför den faran att stadens vattenverk skulle brista i förmåga att leverera tillräckligt vatten. Oaktat blott en brandpost öppnats kunde icke vattennivån i Hersbergets vattenreservoir hållas uppe, utan sjönk stadigt trots det att pumpen vid samlingsbrunnen oafbrutet arbetade och tillförde reservoiren nyt vatten. Det visade sig att det ur borrhunnarna till samlingsbrunnen rinnande vatten jämte det vatten, som samlingsbrunnen inrymde, icke motsvarade förbrukningen på brandplatsen. Skulle släckningen kräft längre tid än den gjorde, hade vattenreservoiren länsats och vattenbrist inträtt.

Den erfarenhet man vid prästgårdeldsvådan i detta hänseende vann är högst oroande. Skulle en mera omfattande eldsvåda uppstå inom samhället riskera vi att stå försvarslösa. Om vattnet tryter hjälper det oss föga att vi ha rustat oss medelst upprättandet af brandkår och genom inköp af dyrbar materiel.

Det synes oss som om brandstyrelsen inför det yppade förhållandet har anledning framkomma med förslag, hvars genomförande avlägsnar den fara, som här tydligen föreligger."

*

Vi instämma till alla delar i tidningens uttalande. Det är förvånansvärdt att ej Alingsås långt förut vidtagit åtgärder för att betrygga vattentillgången vid eldsläckning. Utbryter en större eldsvåda hvars släckning skulle taga längre tid exempelvis 10 å 15 timmar i anspråk skulle säkerligen brandkåren stå sig slätt med de vattenresurser den nu har till sitt förfogande. Brandkårens styrka ligger nästan uteslutande i vattenledningen ty någon sprutmateriel af något värde finnes ej. Förslag har flera gånger legat inne om inköp af ång- eller motorspruta men alltid blifvit afslaget. Kanske anse stadens styrande, att finnes det blott vattenledning då är allan rättfärdighet uppfyllt.

För några år sedan beslöto de ledande männen i en liten Norrlandsstad att sälja sin ångspruta på grund af att staden fått vattenledning. Tanke-

gången hos de goda Alingsåsarna tvckes vara något liknande.

Förutsättningen för en större "fyr" i Alingsås äro ganska stora. En stor del af gamla staden består af idel trähus på många ställen utan några som helst brandmurar emellan. Denna del af staden är klassificerad hos brandbolagen som "katastrofsområde". Utbryter här en eldsvåda under stark bläst för att inte säga storm är staden långt ifrån rustad i släckningshänseende mot en sådan. Någon direkt vattenbrist i ordets egentliga mening behöfver man ej befara hufvudsaken är blott att det finnes sprutmateriel. Genom stadens centralare delar löper nämligen ett vattendrag den s. k. Gärdskaström, visserligen ej så stor men med tillräcklig vattentillgång. Dessutom tangerar Sävån äfven staden på sitt lopp ner mot sjön Mjörn så nog finnes det vatten. Hvad vore därför naturligare än att staden med snaraste anskaffade minst en maskinspruta. Det finnes ju i den vägen nu för tiden så mycket att välja på. Ludvigsborgs verkstad för ju i marknaden sina utmärkta Pentarevolver-sprutor i flere storlekar och prislägen så att anskaffningskostnaden behöfver ej bli så afskräckande. Vid de automobiliserade brandkårerne finnes dessutom fullgod ångsprutor till salu dock är naturligtvis en motorspruta att föredraga, på grund af sin lättskötthet mot en ångspruta.

Efter de erfarenheter som gjordes vid senaste eldsvådan är det väl antagligt att den tiden ej är långt aflägsen då Alingsås brandkår får till sitt förfogande någon sprutmateriel af mera förstklassig beskaffenhet.

Det är bättre att förekomma än att förekommas.

Svensk Gymnastiktidning,

som utgifves i Lund af föreståndaren för Sydsvenska Gymnastikinstitutet, kapten J. G. Thulin, har i dagarna utsänt Aug.—Sept. häftena af sin 4 ärg. Innehållet är följande:

Gymnastikteoretiske Spörgsmaal, tildels belyst ved Röntgenbilleder. Af Gymnastikdirektör K. A. Knudsen. — Intryck och reflektioner ifråga om dansk gymnastik. Af Oswald Holmberg. — Notiser och litteratur.

Häftet kostar 1: 50. Vid prenumeration å posten eller hos expeditionen kostar tidningen endast 5 kr. inom och 6 kr. utom landet.

Trelleborgs Gummifabriks Aktiebolag tillverka sug- och spolslangar samt tekniska Gummivaror af alla slag.

Afdelningskontor och nederlag: SKEPPSBRON 4, GÖTEBORG.